

Kuvitustaiteesta kaikille

Pedagogiset ohjeet

Johdanto

Kuvat kertovat tarinoita. Kuvien kieli on sekä henkilökohtaista että universaalia. Kuvakirjat ovat tarinoita ja taideteoksia. Tarinankertojia ovat sekä tarinoita kirjoittavat, että niitä piirtävät taiteilijat. Ennen sanoja meillä on kuvat, ennen kuin osaamme kirjoittaa, osaamme piirtää.

Kiitos kasvattaja, että annat kynän ja siveltimen nuorimpien käsiin.

Tämä materiaali on saanut inspiraationsa Kollektiv -näyttelyyn osallistuneilta kymmeneltä kuvittajalta - siitä, miten he luovat, miten he näkevät luomisen(sa), miten he testaavat uutta, miten he kertovat tarinoita kuviensa kautta ja miten vakavasti he suhtautuvat piirtämiseen. Tässä aineistossa kuvakirja sekä mediana että taidemuotona on keskeisellä sijalla.

Voit käyttää materiaalia sellaisenaan tai yhdistää sen muihin opetussisältöihin. Materiaali on joustavasti jäsennelty, eikä tehtäviin kuluva aika ole sidottu oppituntien keston. Tehtävien pituus vaihtelee, ja aika-arviot löytyvät myöhemmin tekstissä.

Kollektiv-näyttely

Kollektiv-näyttelyssä on esillä kymmenen suomalaisen kuvittajan töitä. Se on leikkisä näyttely, joka ottaa taiteen vakavasti. Se tarjoaa mahdollisuuden päästä sisälle taiteeseen ja sen teemoihin ja on siten enemmän kuin visuaalinen kokemus.

Suosittelomme tutustumaan näyttelyyn ennen vierailua katsomalla [tämän lyhyen videon](#) yhdessä.

Seuraavat kuvittajat ovat mukana näyttelyssä. Suosittelemme myös tutustumaan heidän kuvakirjoihinsa etukäteen:

Linda Bondestam, Sanna Pelliccioni, Jenni Erkintalo, Erika Kallasmaa, Jenny Lucander, Laura Merz, Lena Frölander-Ulf, Maria Sanna, Maija Hurme ja Edith Hammar.

Edith Hammarin graafiset romaanit on suunnattu vanhemmalle kohderyhmälle.

Oma kuvakirjani

Tulosta jokaiselle ryhmän lapselle A3-kokoinen kuvakirja. Huomaa, että sinun on tulostettava koko PDF-tiedosto ja tulostettava se kaksipuolisesti, jotta sivut ovat oikeassa järjestyksessä. Taita sivut keskeltä A4-kokoisiksi ja asettele oikeaan järjestykseen sivunumeroiden mukaan.

Oma kuvakirjani ja tämä opas tarjoavat 11 hetkeä kuvataiteen ja kuvituksen parissa. Ne kutsuvat sinut inspiroitumaan kuvakirjoista, kokeilemaan erilaisia materiaaleja ja tekniikoita sekä näkemään itsesi tarinankertojana.

Kun omat kuvakirjat ovat valmiita, voi ne asettaa muiden nähtäville.

Esittelyvideo
näyttelystä

Kansi

Kesto: 30-40 min**Valmistelut**

- ✓ Kerätkää katseltavaksi paljon kuvakirjoja.
- ✓ Ottakaa esille värikynät, väriliidut ja tussit sen mukaan, mitä haluatte käyttää.

Vaihe 1**Tutustu kuvakirjoihin**

Katselkaa yhdessä erilaisia kuvakirjojen kansia. Anna oppilaiden vapaasti valita kirjat itse ja tutustua niihin tarkemmin, ennen kuin aloitatte yhteisen keskustelun.

Mitä kansikuvat ryhmän mielestä kertovat? Mitä niissä tapahtuu? Mistä kirja kertoo?

Vaihe 2**Oma kuvakirjani**

Esittele Oma kuvakirjani. Tämä on kirja oppilaan omille kuville. Sinne he voivat piirtää ja kokeilla asioita, joita kuvakirjoihin kuvia piirtävät ihmiset tekevät. Kuvittele, jonkun työ on piirtää ja väritää kuvia kirjoihin. Sellaista henkilöä kutsutaan kuvittajaksi.

Vaihe 3**Oma kuvakirjani: kansikuvan piirtäminen**

Oppilaat saavat piirtää kansikuvan Oma kuvakirjani -vihkoseen.

Miltä he haluavat kansikuvan näyttävän, ja mitä he tahtovat sen kertovan omasta kuvakirjastaan?

s. 1 Kuuntele ja piirrä

Kesto: 30-40 min**Valmistelut**

- ✓ Valitse kirja, jota luet ryhmälle.
- ✓ Ota esille kynät ja väriliidut.

Vaihe 1**Ääneen lukeminen**

Lue kirja kokonaan ja näytä kirjan kuvia lukiessasi.

Vaihe 2**Oma kuvakirjani: Kuuntele ja piirrä**

Oppilaat kuuntelevat kirjan uudelleen ja piirtävät jotain kirjaan liittyvää. He voivat piirtää hahmon, paikan tai yksityiskohdan, kuten tietyn esineen tai talon - mitä tahansa. Heidän ei tarvitse piirtää samalla tavalla kuin kirjan kuvittaja, vaan he voivat kuvallaan näyttää, miltä haluaisivat jonkin asian kirjassa näyttävän. Halutessaan he voivat myös piirtää kuvittajan tyyliin.

Anna oppilaille runsaasti aikaa piirtää piirustukset valmiiksi. Lue kirjaa uudelleen useita kertoja tai kuunnelkaa musiikkia piirtämisen aikana.

Vaihe 3**Oma kuvakirjani: Kirja**

Kirjoita Oman kirjakuvani sivulle 1 piirtämäsi kirjan nimi.

s. 2 Kokeile väriliituja ja kyniä

Kesto: 10–15 min

Valmistelut ✓ Valitse mahdollisimman monta erilaista kynää ja värikynää.

Vaihe 1 **Oma kuvakirjani: Väriliitujen ja kynien testaaminen**
Oppilaat testaavat erilaisia kyniä.
Miten erilaisilla kynillä ja värikynillä voi piirtää? Miten niillä voi värittää? Miltä tuntuu käyttää erilaisia kyniä ja värikyniä? Miten ne eroavat toisistaan, kun niillä piirtää?

Vaihe 2 **Oma kuvakirjani: Minun suosikkini**
Oppilaat miettivät, millaisista kynistä tai värikynistä he pitävät eniten.
He saavat piirtää ja värittää suosikeillaan sivun alareunaan.

s. 3 Vaali mielikuvitusta tai todellisuutta

Kesto: 30 min

Valmistelut ✓ Valitse kaksi kuvakirjaa, joista toinen käsittelee jotain epätodellista ja toinen kertoo jostain todellisesta asiasta.

Vaihe 1 **Mielikuvitus ja todellisuus**
Keskustele oppilaiden kanssa mielikuvitustarinoista ja todellisista tarinoista. Mikä heidän mielestään on niiden ero? Mielikuvituksellisiin tarinoihin liittyy asioita, jotka eivät ole todellisia - kuten olentoja, outoja paikkoja tai erikoisvoimia. Niissä voi olla puhuvia eläimiä tai eläviä esineitä, fantasiamaailmoja tai sankareita, joilla on yliluonnollisia voimia.

Vaihe 2 **Oma kuvakirjani: Vaali mielikuvitusta tai todellisuutta**
Oppilaat piirtävät jotain, mitä he haluavat kasvattaa ruukussa. Se voi olla asia, joka oikeasti voi kasvaa ruukussa, tai jotain aivan muuta, mikä ei missään nimessä voisi kasvaa ruukussa.

s. 4 Hahmoja ja veitikoita

Kesto: 30–40 min

Valmistelut ✓ Valitse kuvakirja, jossa on paljon erilaisia hahmoja. Esimerkiksi *Kummalla kammella* (Erika Kallasmaa & Laura Ruohonen) tai *Här är alla andra* (Linda Bondestam).

Vaihe 1 **Ääneen lukeminen**
Lue kirjaa ja näytä kuvia lukemisen aikana.

Vaihe 2 **Tutustu hahmoihin**
Anna oppilaiden etsiä hahmoja kirjasta. Huomasivatko he, että tässä kirjassa niitä on paljon? Selatkaa kirjaa yhdessä, pysähtykää sivuille ja tutustukaa hahmoihin. Keitä he ovat? Miltä he näyttävät? Mitä he tekevät? Ovatko he ihmisiä? Eläimiä? Esineitä? Jotain muuta?
Keskustelkaa rauhassa kaikista esiin nousevista aiheista!

Vaihe 3 **Oma kuvakirjani: Hahmoja ja veitikoita**
Lapset piirtävät omat hahmonsansa.

s. 5-6 Piirrä paikka

Kesto: 30-40 min

Valmistelut ✓ Ota esille väriliituja ja kyniä.

Vaihe 1 **Oma kuvakirjani: Piirrä paikka**
Oppilaat piirtävät/maalaavat paikan. He saavat valita paikan vapaasti. Se voi olla ulkona tai sisällä, todellinen tai kuvitteellinen.

Vaihe 2 **Paikasta kertominen**
Oppilaat saavat kertoa toisilleen piirtämästään paikasta. Millainen paikka se on? Mitä siellä voi tehdä? Kuka siellä asuu tai käy? Mikä paikassa on hyvää tai huonoa? Ja niin edelleen.

s. 7 Mihin sivellin pystyy?

Kesto: 15 min

Valmistelut ✓ Ota esille siveltimet ja vesivärit ja/tai akryylivärit valintasi mukaan sekä paperia, jolle voi maalata, mieluiten A4-koossa. Vaiheessa 2 tarvitaan paperiliimaa.

Vaihe 1 **Testaa sivellintä**
Oppilaat kokeilevat, mitä kaikkea sivelimellä voi tehdä, millaisia jälkiä ja muotoja sillä voi luoda. Miltä näyttää, jos:

- painaa kovaa/kevyesti
- käyttää paljon vettä ja vähän väriä
- käyttää vähän vettä ja paljon väriä
- taputtelee sivelimellä
- pyörittää sivellintä
- vetää sivellintä eri tavoin jne.

Vaihe 2 **Oma kuvakirjani: Mihin sivellin pystyy?**
Liitä testipaperi Oman kuvakirjani sivulle 7.

s. 8 Teksti kuvaksi

Kesto: 20 min

Valmistelut	✓ Tulosta seuraavat lauseet ja leikkaa jokainen lause omalle lapulleen (tai kirjoita lauseet käsin pienille lapuille). Lauseita on kymmenen, joten jos teitä on ryhmässä enemmän, voitte tulostaa osan lauseista useaan kertaan tai keksiä omia lauseita. Robotti nauttii auringonlaskusta. Lohikäärme nukkuu lempipaikallaan. Äiti nostaa kaapin. Kissa on löytänyt hauskan lelun. Lintu lentää metsän yllä. Sataa, ja kaikki alkaa kasvaa. Talo on suuri ja pimeä. Eläimet kokoontuvat puun alle. Valtavien vuorten keskellä on pieni sankari. Kolme ystävää leikkii kaupungilla.
Vaihe 1	Tekstejä kaikille Jaa jokaiselle yksi lauseen sisältävä lappu tai anna oppilaiden vetää lause hatusta. Voit myös jakaa lauseet oppilaille jollain muulla ryhmällesi sopivalla tavalla. Jos oppilas ei osaa lukea, kerro hänelle mitä lapussa sanotaan.
Vaihe 2	Oma kuvakirjani: Piirrä kuva tekstistä. Oppilaat piirtävät kuvan, joka kertoo tekstin tarinan. Halutessaan oppilas voi piirtää enemmän ja siten myös kertoa enemmän kuin mitä lauseessa sanotaan. Oppilas voi lisätä esimerkiksi paikan, ylimääräisiä hahmoja, vuodenajan, lisää tapahtumia jne.
Vaihe 3	Oma kuvakirjani: teksti Kirjoita tai liimaa lause sivulla olevalle viivalle.

s. 9 Kollaasi

Kesto: 30–40 min

Valmistelut	✓ Valitse kuvakirja, jossa käytetään kollaasitekniikkaa. Esimerkiksi <i>Lentävä mummini</i> (Sanna Pelliccioni & Mila Teräs). ✓ Leikkaa sanomalehdistä kuvia yksittäisistä esineistä, kasveista, rakennuksista jne. (Lapset voivat taitonsa mukaan myös leikata kuvat itse). ✓ Ota esille paperiliimaa.
Vaihe 1	Ääneen lukeminen Lue kirjaa ja näytä kuvia lukemisen aikana.
Vaihe 2	Tutustu kollaasiin Kerro oppilaille, että kuvat on tehty sekä sanomalehtileikkeistä että kuvittajan omista piirroksista. Selatkaa kirjaa ja katsokaa yhdessä tarkkaan, miten kuvittaja on käyttänyt lehtileikkeitä.
Vaihe 3	Valitse kuvat Anna jokaisen oppilaan valita yksi kuva (tai leikata itse lehdestä).
Vaihe 4	Oma kuvakirjani: kollaasi Oppilaat liimaavat valitsemansa kuvan sivulle ja luovat sen jälkeen suuremman kokonaisuuden käyttäen lyijykynää tai värikyniä tai molempia. Valmis kuva voi esittää paikkaa, tapahtumaa tai erilaisia esineitä, eikä sen tarvitse jatkua loogisesti leikatusta kuvasta.

Valmistelut ✓ Ota esille värikynät, väriliidut ja tussit sen mukaan, mitä haluat käyttää.

Vaihe 1

Kuvakirja: Oma kulttuurini

Kulttuuri tarkoittaa asioita, joita teemme arjessa ja juhlissa, asioita, joita jaamme muiden kanssa. Kulttuuria ovat esimerkiksi ruoka, perinteet, vaatteet, taide, se, miten tervehdimme toisiamme ja miten vietämme toistemme kanssa aikaa.

Kulttuuri voi olla perheen, koulun tai kotiseudun yhteinen, mutta siihen voivat vaikuttaa myös muualla asuvat sukulaiset. Auta oppilaita löytämään esimerkkejä tästä laajasta käsitteestä. Oppilaiden tehtävä on piirtää kuva asiasta, josta pitävät jossain niistä kulttuureista, johon kuuluvat.

Takakansi

Kesto: 30 min

Valmistelut ✓ Ota esille useita kuvakirjoja.
✓ Ota esille värikynät, väriliidut ja tussit sen mukaan, mitä haluat käyttää.

Vaihe 1

Tutustu kuvakirjoihin

Katsokaa yhdessä monien erilaisten kuvakirjojen selkämyksiä. Anna oppilaiden vapaasti valita kirjat itse ja tutustua niihin tarkemmin ennen kuin aloitatte yhteisen keskustelun. Mitä takakannesta löytyy? Onko siellä kuvia? Mitä kuvat ryhmänne mielestä kertovat? Mitä niissä tapahtuu?

Vaihe 2

Oma kuvakirjani: takakansi

Oppilaat saavat piirtää kuvakirjalleen takakannen, joka toimii eräänlaisena loppuna kirjalle. Se voi sisältää kuvia, tekstiä tai molempia.

Meidän kuvakirjamme -näyttely

Ajattelee! Nyt jokainen on luonut oman kuvakirjansa!

Tehkää näyttely, jossa kaikki kuvakirjanne ovat yhdessä esillä ryhmähuoneessanne tai koulussa paikassa, jossa muutkin voivat nähdä näyttelyn.

Olette tehneet omat kuvakirjanne ja luoneet oman kollektiivisen näyttelyn - yhdessä!

